

บทความวิทยานิพนธ์

การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพ

ภายนอกสถานศึกษา

ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

แขก มูลเดช¹

รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี อ่อนสวัสดิ์²

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ บัวสนธ์²

รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว มีจุดมุ่งหมายเฉพาะ เพื่อสร้าง ทดลองใช้ และประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1. การสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ดำเนินการโดย 1.1) ศึกษาและสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 45 หน่วยตัวอย่าง 1.2) สังเคราะห์ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อสร้างร่างรูปแบบการประเมินฯ 1.3) สนทนากลุ่มพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว จำนวน 18 ครอบครัว 1.4) สนทนากลุ่มผู้ประเมินคุณภาพ

¹คณบดีบัณฑิตสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

รองศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
 ภายนอกสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. จำนวน 8 คน 1.5) สร้างรูปแบบ
 การประเมินฯ และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินฯ 1.6) ประชุมวิพากษ์รูปแบบการประเมินฯ กับ
 ครอบครัวยุติ และครูที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 หน่วยตัวอย่าง
 1.7) ปรับรูปแบบการประเมินฯ และคู่มือการประเมินฯ 1.8) ตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบ
 การประเมินฯ และคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินฯ 1.9) ปรับรูปแบบการประเมินฯ และคู่มือการ
 ประเมินฯ ขั้นตอนที่ 2. ทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการ
 ศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ดำเนินการโดย 2.1) ทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯ
 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ผู้ประเมินภายนอกของสมศ. จำนวน 4 คน และสถานศึกษา จำนวน 6
 แห่ง 2.2) ปรับรูปแบบการประเมินฯ และคู่มือการประเมินฯ ขั้นตอนที่ 3. ประเมินรูปแบบการ
 ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว
 ดำเนินการโดย 3.1) ประเมินรูปแบบการประเมินฯ โดยผู้ประเมินคุณภาพภายนอกและสถานศึกษา
 จำนวน 10 หน่วยตัวอย่าง 3.2) ปรับรูปแบบการประเมินฯ และคู่มือการประเมินฯ

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัด
 การศึกษาโดยครอบครัว ประกอบด้วย 1.1) เป้าหมายการประเมิน จำนวน 5 ข้อ 1.2) วัตถุประสงค์
 การประเมินเป็นการประเมินเน้นการตัดสินใจ 1.3) บทบาทการประเมิน เป็นการประเมินความก้าวหน้า
 1.4) สิ่งที่มีประเมิน มี 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน ด้านสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ ด้านบิดา มารดา
 หรือผู้ปกครอง 1.5) มาตรฐานและตัวบ่งชี้ จำนวน 22 มาตรฐาน 84+ ตัวบ่งชี้ เป็นด้านผู้เรียน 13
 มาตรฐาน 45+ ตัวบ่งชี้ ด้านสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ 6 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้ และด้านบิดา
 มารดา หรือผู้ปกครอง 3 มาตรฐาน 11 ตัวบ่งชี้ 1.6) เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน คือ
 พิจารณาตามตัวบ่งชี้ใน แต่ละมาตรฐาน ส่วนเกณฑ์การตัดสินใจเน้นการประเมินตามสภาพจริง โดย
 การเขียนบรรยายตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง 1.7) ผู้ใช้สารสนเทศ คือ พ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว
 สถานศึกษา ประชาชนทั่วไปและเขตพื้นที่การศึกษา 1.8) วิธีการประเมิน แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ขั้นตอน
 การประเมิน และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล 1.9) ผู้ประเมิน เป็นผู้ประเมินภายนอกสถานศึกษาระดับ
 การศึกษาขั้นพื้นฐานของสมศ. และต้องมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเป็นอย่างดี
 1.10) การเขียนรายงาน ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนนำ ส่วนสาระสำคัญ และภาคผนวก

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินฯ พบว่า รูปแบบการประเมินฯ สามารถนำไป
 ประเมินตามสภาพจริงได้ และมีการดำเนินการตามกิจกรรมการประเมินอย่างครบถ้วน ตลอดจน
 ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัวสามารถนำข้อค้นพบที่ได้จากการประเมินไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาโดย
 ครอบครัวได้

3. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินฯ ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินภายนอกและสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการประเมินฯมีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมาก

Abstract

The major purpose of this study was to develop the evaluation model on the external quality of home school, basic education provision. The specific objectives of this research were to create, implement and evaluate the model.

Three steps of research methods were used. They were 1) The creation of the evaluation model on the external quality of home school, basic education provision by using. 1.1) Review literature and interview of 45 samples. 1.2) Synthesise the data interviewed for drafting the evaluation model. 1.3) Focus group discussion of 18 home school parents. 1.4) Focus group discussion of 8 external evaluators. 1.5) Create the evaluation model and the handbook of evaluation model. 1.6) Criticize the evaluation model by 18 home school parents and teachers which proceeding by home school basic education provision of 10 samples. 1.7) Modify the evaluation model and the handbook of evaluation model. 1.8) Assess the feasibility of the evaluation model and the handbook of evaluation model. 1.9) Modify the evaluation model and the handbook of evaluation model. 2) The implementation of the evaluation model on the external quality of home school, basic education provision through. 2.1) Try out the evaluation model, the participants of the implementation consisted of 4 external evaluators, and 6 schools. 2.2) Modify the evaluation model and the handbook of evaluation model. 3) The assessment of the evaluation model on the external quality of home school, basic education provision proceeding through 3.1) The assessment of the evaluation model by sending the questionnaire to the 10 participants. 3.2) Modify the evaluation model and the handbook of evaluation model.

The findings were as follows:

1. The evaluation model on the external quality of home school, basic education provision consisted of 1.1) There were 5 evaluation goals. 1.2) The evaluation objective was decision – oriented evaluation. 1.3) Evaluation role was formative evaluation. 1.4) Evaluation contents were 3 factors: student, school and learning center, and parents or guardians. 1.5) There were 22 standards and 84+ indicators, to wit; on student, there were 13 standards and

45+ indicators, on school and learning center, there were 6 standards and 28 indicators, and on parents or gardians, there were 3 standards, and 11 indicators. 1.6) The considering criteria and evaluation criteria considered based on indicator in each standard, on the other hand, the decision - oriented evaluation based on authentic assessment in reality narrative writing. 1.7) Information users were parents while provided home school, school, ordinary people, educational service area.1.8) Evaluation procedure divided into 2 parts, they were evaluation step and evaluation procedure/data gathering procedure.1.9) Evaluator was the external evaluators, basic education provision of The Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization) and had sufficient understanding about home school.1.10) Report writing consisted of introductory part, major contents and appendix.

2. After testing the evaluation model, found that the evaluation model can be used in the authentic assessments, can keep on going the evaluation activities perfectly, in addition, the home school providers can apply the finding results toward development of home school management.

3. The assessment of the evaluation model on the external quality of home school, basic education provision in views of the external evaluators and home school, its feasibility , utility, propriety, and accuracy were at high level.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาไทยตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 เป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่ง ดี มีความสุข สนุกกับการเรียนรู้ สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเต็มตามศักยภาพ มีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยรัฐไม่เก็บค่าใช้จ่าย สามารถศึกษาได้ตลอดเวลา มีความสามารถในการประกอบอาชีพ มีความเป็นเอกในการแข่งขันอย่างมีจริยธรรม และคุณธรรม สามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาทุกประเภทในการศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิต ส่วนการบริหารและการจัดการศึกษาของรัฐนั้นมีเอกภาพด้าน นโยบาย แผน และมาตรฐาน และมีการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ซึ่งมีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นและสถานศึกษาเอกชน สามารถจัดการศึกษาได้ทุกระดับตามความพร้อม ยังให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งและมีความร่วมมือกันระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา , 2544. หน้า 7-8)

เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะสอดคล้องกับเจตนารมณ์ข้างต้น จึงได้มีการจัดการศึกษา 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รายละเอียดดังนี้

1. การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2. การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3. การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งเรียนรู้อื่นๆ

ในการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบนั้น ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545, 2545. หน้า 8 - 9)

การจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบนั้นมีความชัดเจนในการดำเนินงาน เนื่องจากมีการจัดการศึกษามาแล้วเป็นระยะเวลายาวนาน อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบยังมีปัญหาต่างๆในการดำเนินงานอีกมากมาย เช่น ปัญหาด้านการบริหารจัดการการศึกษา ปัญหาครู ปัญหาด้านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ปัญหาด้านการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ปัญหาด้านระบบสื่อและเทคโนโลยี รวมทั้งปัญหาด้านระบบตรวจสอบและประเมินประสิทธิภาพ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545. หน้า คำนำ.)

ปัญหาที่เกิดขึ้นส่งผลให้ประเทศไทยต้องเผชิญกับปัญหาและวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และคาดหวังที่จะให้การศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของประชากร เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืนและเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่มาอย่างรวดเร็วกับกระแสโลกาภิวัตน์ รวมทั้งความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจสังคมแห่งการเรียนรู้ ทว่าระบบการจัดการศึกษาไทยยังไม่สามารถทำหน้าที่หรือมีบทบาทสำคัญดังกล่าวได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544. หน้า 3) ประกอบกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสและเส้นทางเข้าถึงการศึกษาได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถกำหนดวิถีการเรียนรู้ของตนเองได้ รวมทั้งความเสื่อมศรัทธาในระบบการศึกษา มองเห็นความล้มเหลวไว้ประสิทธิภาพทั้งในด้วระบบและบุคลากร

ตลอดจนปัญหาเด็กและเยาวชนที่ทวีความรุนแรงขึ้นในโรงเรียน ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความมั่นใจในความปลอดภัยใน โรงเรียนน้อยลงตามลำดับ (อมรวิรัช นาคทรพรพ.2543.หน้า 8)

จากปัญหาข้างต้น จึงมีการจัดการศึกษาขึ้นอีกแบบหนึ่ง เป็นการศึกษาที่ครอบครัวจัดขึ้นตามสิทธิคุ้มครองของกฎหมาย โดยมีรูปแบบการจัดการศึกษาแบบใดแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบของการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งถือว่าเป็นการจัดการศึกษาอีกทางเลือกหนึ่ง คือ การจัดการศึกษาโดยครอบครัว

ในอดีตที่ผ่านมาประมาณกว่าร้อยปี ก่อนที่จะมีระบบโรงเรียนอย่างเช่นปัจจุบัน การจัดการศึกษาของไทยในยุคนั้นจะขึ้นอยู่กับพ่อ แม่ และครอบครัว ที่ถ่ายทอดทุกสิ่งทุกอย่างของครอบครัวหรือของตระกูล เช่น ความรู้ในเรื่องการทำมาหากินทั้งหลาย จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง แต่เมื่อมีระบบการศึกษา คือ มีระบบโรงเรียนอย่างปัจจุบัน ซึ่งเป็นระบบที่โรงเรียนเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาแต่เพียงฝ่ายเดียว จนพ่อ แม่ ที่รักลูกอย่างยิ่งเกือบจะไม่มีช่องว่างหรือไม่มีโอกาสเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับลูกหลานของตนเอง ทำให้ระบบการศึกษามีปัญหาค่อนข้างมาก

การที่พ่อ แม่ ไม่มีโอกาสและบทบาทในการศึกษานั้น ทำให้ขาดครูที่เป็นผู้สอนลูกหลานด้วยความรัก เนื่องจากพ่อ แม่ คือ คนที่เป็นครูที่ดีที่สุด มีพลัง มีทุกสิ่งทุกอย่าง รวมทั้งความตั้งใจและความปรารถนาดีต่ออนาคตของลูกหลานตนเอง ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้นำสาระที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมาบรรจุไว้ 2 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง การศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน เดิมมีความเชื่อว่า การศึกษาเป็นสิทธิของสถานศึกษาที่จะจัดอะไรอย่างไรก็ได้ แต่ต่อไปนี้ในกฎหมายใหม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการศึกษาเป็นสิทธิของผู้เรียน ไม่ใช่สิทธิของครู หรือสิทธิของผู้จัดการอย่างที่เคยเป็นมาในอดีต ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงเป็นสิทธิของผู้ปกครองที่จะเข้าไปใช้สิทธิแทนลูกหลาน

ประการที่สอง เดิมการจัดการศึกษาจะขึ้นอยู่กับคนเพียงไม่กี่คนเท่านั้น แต่ขณะนี้มีความมุ่งหมายและเจตนารมณ์ชัดเจนว่า ทุกฝ่ายในสังคมจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อสามารถให้การศึกษาให้กับคนทุกคนทั้งประเทศได้ เพราะฉะนั้น พ่อ แม่ จึงมีโอกาส มีบทบาทในการจัดการศึกษาให้ลูกหลานของตนเองได้อีกครั้งหนึ่ง และเปิดโอกาสให้พ่อ แม่ สามารถจัดการศึกษาในครอบครัวได้ และเป็นบทบาทที่สำคัญมากสำหรับพ่อ แม่ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, 2543. หน้า 6-7)

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวจึงเป็นสิทธิอันชอบธรรมของพ่อแม่ ที่มีโอกาสในการจัดการศึกษาให้กับลูก และในการจัดการศึกษาดังกล่าวนั้น ได้รับความคุ้มครองและความช่วยเหลือจากรัฐบาลภายใต้กฎหมายที่กำหนด

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวส่วนใหญ่ เป็นการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานโดยมี การจัดการศึกษาที่หลากหลายตามปรัชญาและความเชื่อของพ่อแม่

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการจัดการศึกษาโดยรูปแบบใด ระดับใด การดำเนินการจัด การศึกษานั้นต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2542 ฉบับที่ 2 พ. ศ. 2545 โดยเฉพาะในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 - 51 กล่าวโดย สรุป คือ ให้มีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติดังกล่าว การจัดการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และอุดมศึกษาต่างมี รูปแบบเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ซึ่งในรูปแบบดังกล่าวมีส่วนของการประเมิน เพื่อตอบคำถามว่า ประเมินอะไร ดังนี้ ในการประเมินระยะแรกตามมติคณะรัฐมนตรีในคราว ประชุมเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2543 ให้ประเมินตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ดังนี้ จำนวน 14 มาตรฐาน และ 53 ตัวบ่งชี้ ซึ่งมาตรฐานประกอบด้วย 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย

แต่เมื่อดำเนินการมาระยะหนึ่ง พบว่ามาตรฐานและตัวบ่งชี้ดังกล่าวผู้ประเมินต้องใช้การ วิจัยสูงมาก ดังนั้นทางสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) (สมศ.) จึงได้มีการปรับปรุงมาตรฐานและตัวบ่งชี้ดังกล่าว เพื่อให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้นและ ในการประชุมคณะกรรมการบริหาร สมศ. ครั้งที่ 3 / 2547 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2547 และ ครั้งที่ 5 / 2547 เมื่อวันที่ 27 เมษายน 2547 ได้มีมติให้มีการปรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ดังนี้ มาตรฐานยังคงมี 3 มาตรฐาน โดยมาตรฐานด้านผู้เรียนยังคงเรียกว่า มาตรฐานด้านผู้เรียน เหมือนเดิม แต่มาตรฐานด้านกระบวนการและมาตรฐานด้านปัจจัย เปลี่ยนเป็นมาตรฐานด้านผู้บริหาร และมาตรฐานด้านครู และในส่วนของตัวบ่งชี้ นั้น จากเดิมมี 53 ตัวบ่งชี้ เพิ่มเป็น 68 ตัวบ่งชี้ และปรับเป็น 60 ตัวบ่งชี้ ในการประเมินรอบที่สอง โดยมีรูปแบบในการประเมินคุณภาพ การศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างชัดเจน

การจัดการศึกษาโดยครอบครัวก็เช่นเดียวกันต้องมีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเฉพาะรูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก แต่ในปัจจุบัน ยังไม่มีรูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ดังนั้นการจัด การศึกษาโดยครอบครัว จึงมีความจำเป็นต้องสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพการศึกษาขึ้นมาใหม่ เพื่อใช้เป็นมาตรฐานการดำเนินการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้น พื้นฐาน เนื่องจากไม่สามารถใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพเดียวกับการศึกษาในระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานได้ ด้วยมีลักษณะการจัดการศึกษาที่แตกต่างกัน แต่อาจใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพ ภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของการศึกษาในระบบเป็นต้นแบบในการพัฒนาได้ ทั้งนี้

เนื่องจากการจัดการศึกษาดมพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และเป็นการจัดการศึกษาในระดับเดียวกัน ดังนั้นการดำเนินการต่างๆ ควรมีมาตรฐานเดียวกันโดยเฉพาะผลผลิตที่เกิดจากการดำเนินการ และการดำเนินการในการพัฒนารูปแบบเพื่อประเมินคุณภาพนั้น ควรให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวมีส่วนร่วม เพื่อให้รูปแบบเป็นที่ยอมรับและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปใช้เป็นรูปแบบเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวที่เหมาะสมควรเป็นอย่างไร
2. การนำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวไปทดลองใช้ในสภาพจริง มีการดำเนินการเป็นไปตามรูปแบบการประเมินฯ มากน้อยเพียงใด รวมทั้งมีปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะอย่างไร
3. รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้องครบคลอบอยู่ในระดับใด

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. จุดมุ่งหมายทั่วไป
เพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว
2. จุดมุ่งหมายเฉพาะ
 - 2.1 เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว
 - 2.2 เพื่อทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว
 - 2.3 เพื่อประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ความสำคัญของการวิจัย

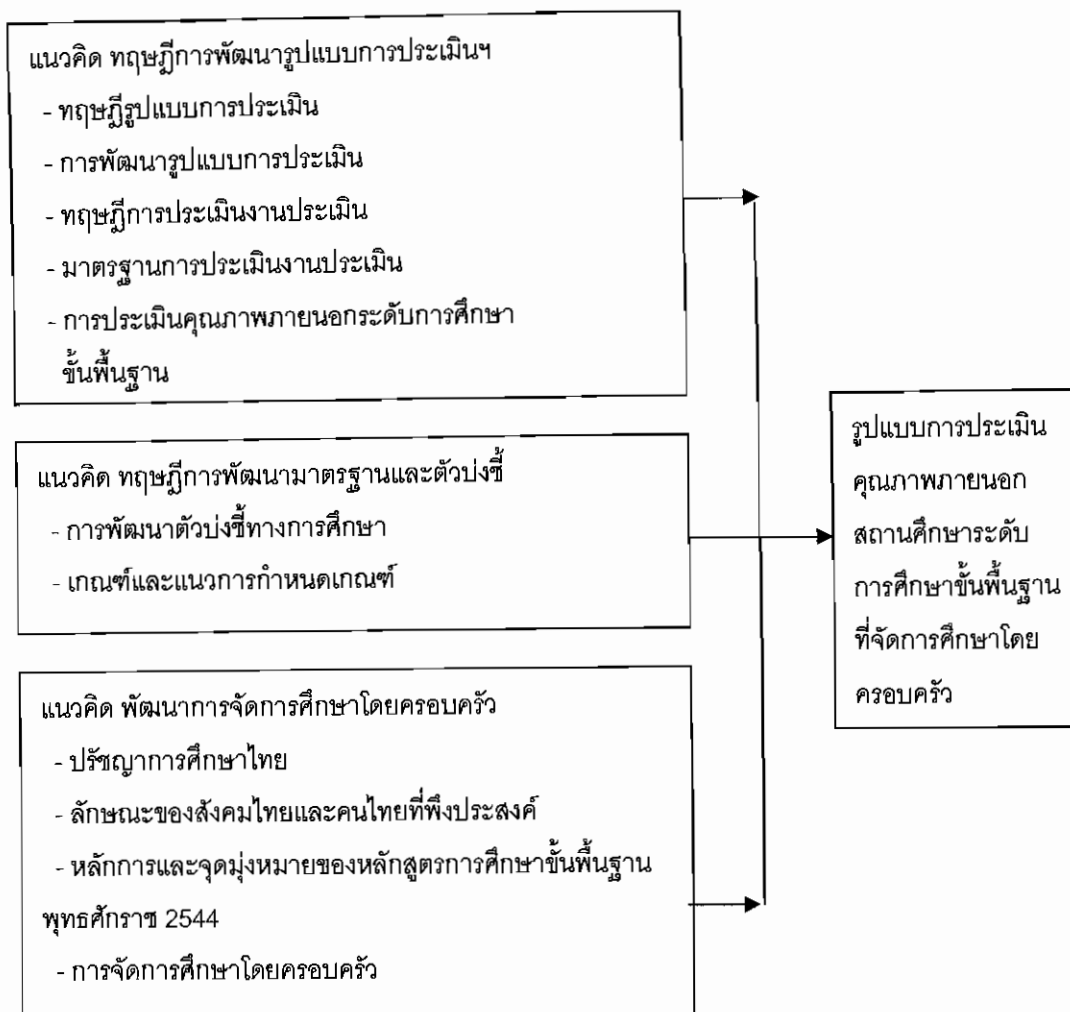
การสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวในครั้งนี้ ทำให้

1. ได้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอก ที่ได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว หรือสถานศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัว สามารถนำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเอง เพื่อบอกถึงคุณภาพการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
3. เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวนำไปใช้ในการกำกับติดตาม สนับสนุน และตรวจสอบการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
4. เป็นแนวทางให้นักวิจัยได้นำความรู้เกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินไปใช้ในการพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในรูปแบบและระดับอื่นๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวที่พัฒนาขึ้นนี้ใช้ประเมินเฉพาะ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวที่มีลักษณะดังนี้
 1. ดำเนินการจัดการศึกษาเองทั้งหมดโดยครอบครัวเดียว
 2. ดำเนินการโดยกลุ่มครอบครัวแบบขยายประสานงาน
 3. ดำเนินการแบบกลุ่มครอบครัวแบบรวมศูนย์การจัดในที่เดียว
2. รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ที่พัฒนาขึ้นนี้ใช้ประเมินเฉพาะการศึกษาระดับประถมศึกษาและการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเท่านั้น เนื่องจากการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในระดับการศึกษา ก่อนระดับประถมศึกษานั้นจะต้องมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และมาตรฐานของหลักสูตรที่แตกต่างกัน

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

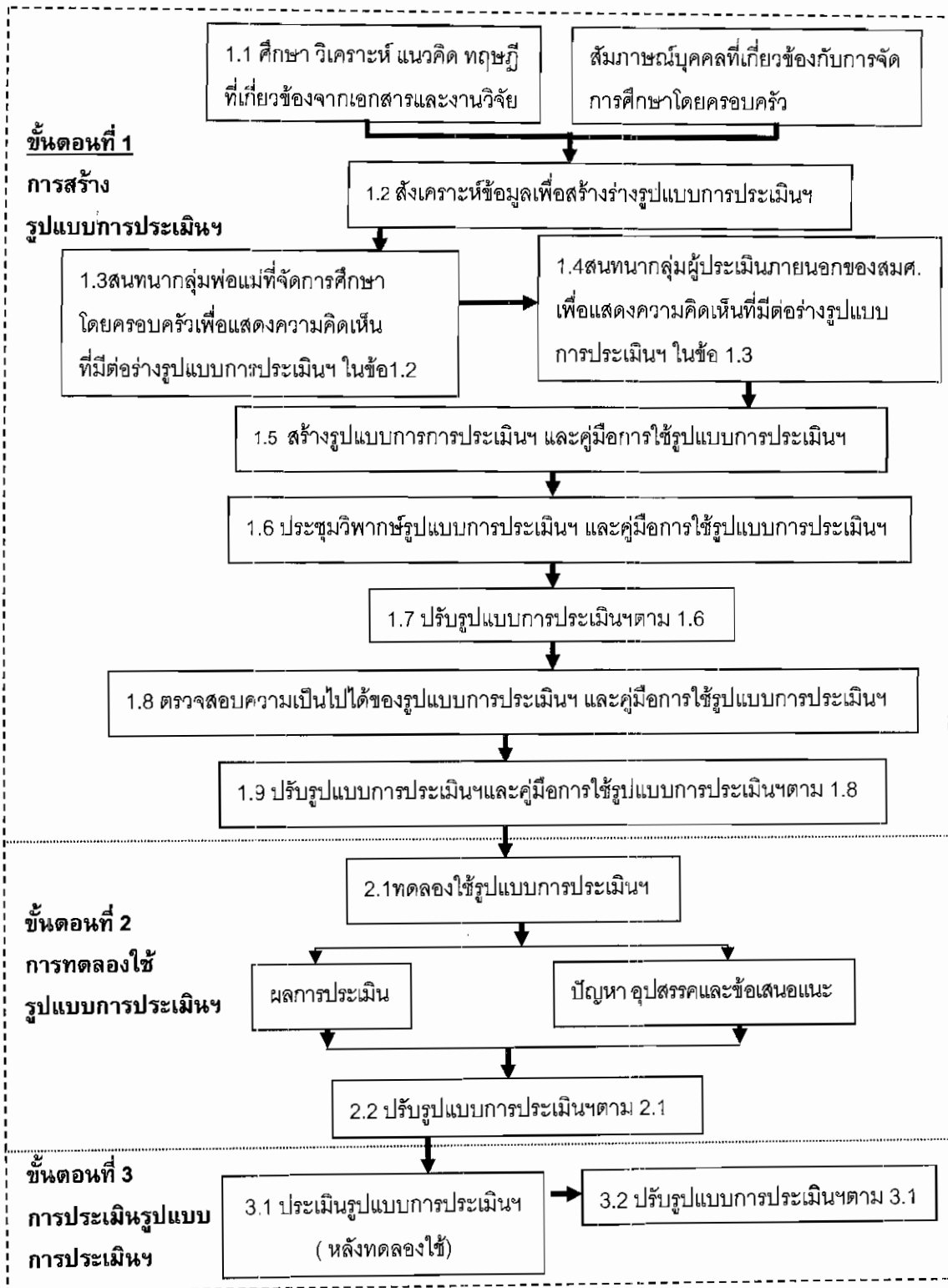
การวิจัยในครั้งนี้ มีกระบวนการในการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1. การสร้างรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ขั้นตอนที่ 2. ทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ขั้นตอนที่ 3. ประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

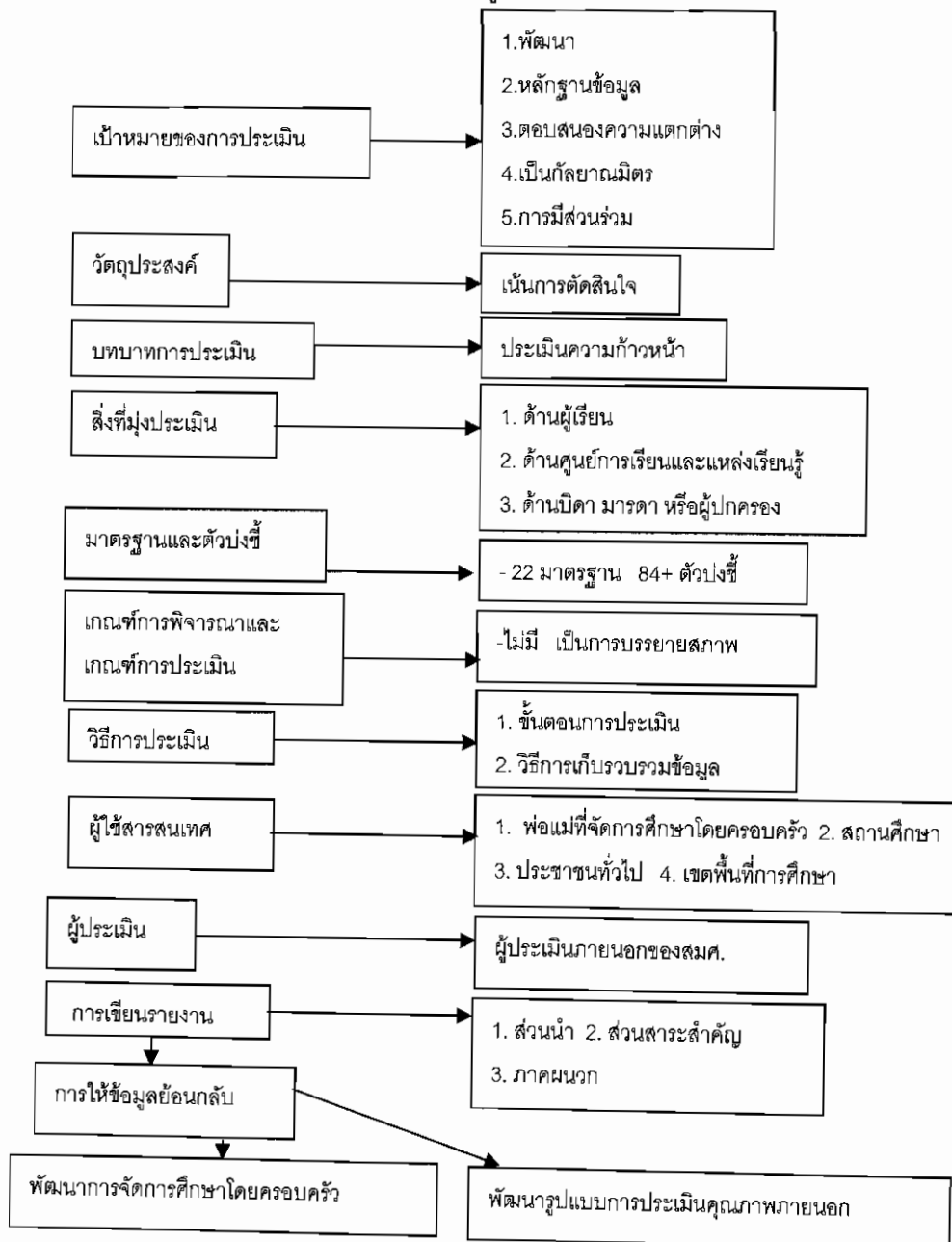
ดังแสดงในภาพ 2

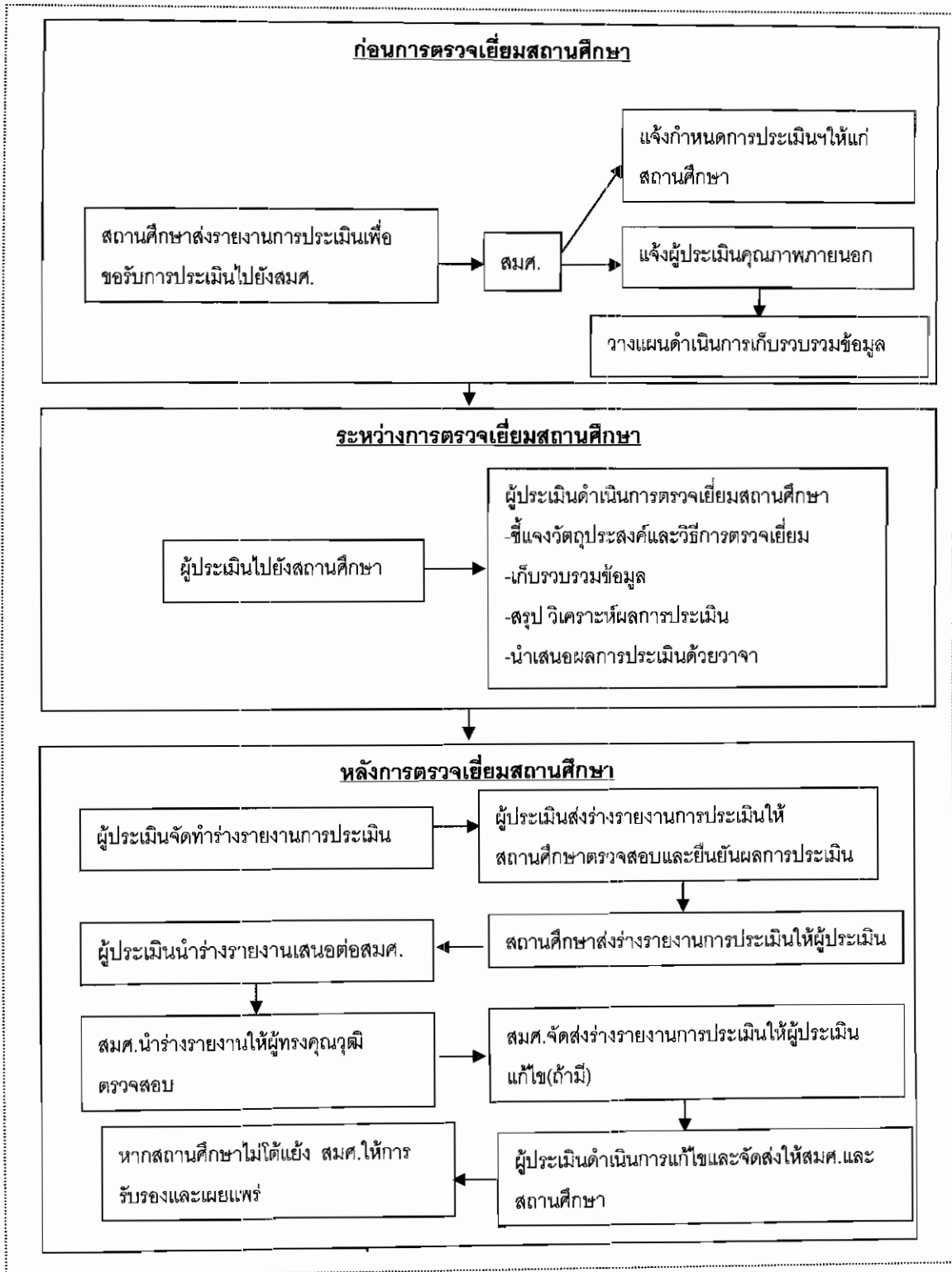
ภาพ 2 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า

1 รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นแผนภูมิโครงสร้างที่ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) แสดงรายละเอียดหรือแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว 2) แสดงขั้นตอนการประเมินตามรูปแบบการประเมินฯ ดังแผนภาพ 3 - 4

ภาพ 3 แสดงรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ภาพ 4 แสดงขั้นตอนการประเมินตามรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอก

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

จากการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้และพิจารณา ปัญหา
อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้ในสภาพจริง มีข้อค้นพบ ดังนี้

ข้อดีของรูปแบบการประเมินฯ เป็นรูปแบบที่สร้างขึ้นมาจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัด
การศึกษาโดยครอบครัว ทั้งในส่วนที่เป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครอง และผู้ที่มีหน้าที่ในการประเมิน
คุณภาพภายนอกสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทำให้รูปแบบการประเมินฯ ได้รับการยอมรับและข้อค้นพบ
ที่ได้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ซึ่งผู้ถูกประเมินสามารถนำ
ข้อเสนอแนะไปสู่การปรับปรุง หรือเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัวได้จริง
ตลอดจนผู้ประเมินสามารถดำเนินการประเมินตามรูปแบบการประเมิน ทั้งนี้เป็นการดำเนินการ
ประเมินตามคู่มือการใช้รูปแบบการประเมิน ดังนั้น คู่มือการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ จึงเป็น
คู่มือที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการประเมินตามรูปแบบการประเมินได้จริง

ข้อด้อยของรูปแบบการประเมินคือ มาตรฐานและตัวบ่งชี้บางตัวยังวัดได้ยาก และยังไม่
มีเกณฑ์การตัดสินทำให้การพิจารณาเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ยังไม่ตรงกัน

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากการทดลองใช้

1. ควรมีการนิยามสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวให้มีความเข้าใจตรงกัน โดย
ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละลักษณะ
2. ในส่วนของตัวบ่งชี้ที่มีความเป็นนามธรรมสูง และภาษายังเขียนสื่อความไม่ตรงกัน
อีกทั้งควรมีแนวทางการพิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแต่ละ
ลักษณะ อีกทั้งตัวบ่งชี้บางตัว ยังไม่ตรงกับคุณลักษณะเฉพาะที่ผู้เรียนเป็น หรือมีความสามารถ
ดังนั้นควรมีการพิจารณาตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว
3. รูปแบบการประเมินควรมีความยืดหยุ่น ทั้งในส่วนของวิธีการตรวจเยี่ยมและเวลา
และให้มีความเฉพาะเจาะจงกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละรูปแบบแบบ เพื่อให้
สอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละลักษณะ
4. ผู้ประเมินควรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวอย่างถูกต้องชัดเจน
5. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาให้กับ
ครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ตลอดจนสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
วัตถุประสงค์ของการประเมิน และไม่ควรรนำผลการประเมินไปใช้ในส่วนที่ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของ
การประเมิน

จากข้อค้นพบข้างต้น นำมาปรับรูปแบบการประเมินฯ ได้ดังนี้

1. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับ ควรมีการนิยามสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวให้มีความเข้าใจตรงกัน โดยให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละลักษณะ ผู้วิจัยจึงนำมากำหนดกรอบของสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ดังนี้ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว หมายถึง บ้าน แหล่งเรียนรู้ หรือโรงเรียน โดยให้ผู้จัดการศึกษาเป็นผู้กำหนดเป็นทีใดทีหนึ่งที่เป็นแหล่งจัดการเรียนรู้หลัก

2. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับ ตัวบ่งชี้บางตัว มีความเป็นนามธรรมสูง และภาษายังเขียนสื่อความไม่ตรงกัน อีกทั้งควรมีแนวทางการพิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแต่ละลักษณะ ผู้วิจัยนำมาเขียนอธิบายในคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินฯ ดังนี้ ในการประเมินในรอบแรก เป็นการสำรวจดูว่าจะมีแนวทางการพิจารณาในแต่ละตัวบ่งชี้ ที่สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวแต่ละลักษณะอย่างไรบ้าง โดยผู้ประเมินเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษา

3. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับ ตัวบ่งชี้บางตัว ยังไม่ตรงกับคุณลักษณะเฉพาะที่ผู้เรียนเป็นหรือมีความสามารถ ดังนั้นควรมีการพิจารณาตัวบ่งชี้ให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ค้นพบมาปรับแก้โดยการเขียนคำอธิบายเพิ่มในคู่มือการใช้รูปแบบการประเมินฯ

4. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับ รูปแบบการประเมินควรมีความยืดหยุ่น ทั้งในส่วนของวิธีการตรวจเยี่ยมและเวลา และให้มีความเฉพาะเจาะจงกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละรูปแบบ เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละรูปแบบผู้วิจัยนำเสนอเพื่อพิจารณาการประเมินตามรูปแบบการประเมินฯในครั้งต่อไป

5. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับ ผู้ประเมินควรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวอย่างถูกต้องชัดเจน ผู้ประเมินนำมาปรับโดยการเพิ่มความรู้อีกเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในครอบครัวในคู่มือการประเมินฯ

6. ข้อค้นพบที่เกี่ยวกับ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา กับผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัว ตลอดจนสร้างความเข้าใจที่ตรงกันในส่วนที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน และไม่ควรนำผลการประเมินไปใช้ในส่วนที่ไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการประเมิน ผู้ประเมินนำข้อค้นพบในส่วนนี้เพื่อให้อธิบายเสนอแนะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว จากผู้ประเมิน จำนวน 4 คน และ ผู้ถูกประเมิน จำนวน 6 คนสรุป ได้ดังนี้

ผลการประเมินรูปแบบการประเมินฯ ตามความคิดเห็นของผู้ประเมินภายนอกและพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว มีความคิดเห็นด้านความเป็นประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ ด้านความเหมาะสม และด้านความถูกต้องครอบคลุม สอดคล้องกันในระดับมาก กล่าวคือรูปแบบการประเมินฯ มีประโยชน์ มีความเป็นไปได้ และมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ส่วนความถูกต้องครอบคลุม ผู้ประเมิน มีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้รับการประเมิน มีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเมื่อรวมกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเข้าด้วยกัน รูปแบบการประเมินฯ มีความถูกต้องครอบคลุมในระดับมาก

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่น่าสนใจมาอภิปรายผล ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินฯ

จากการพัฒนารูปแบบการประเมินตามขั้นตอนของการวิจัยทำให้ได้รูปแบบการประเมินที่เป็นโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในการประเมิน ซึ่งประกอบด้วย เป้าหมายของการประเมิน วัตถุประสงค์ของการประเมิน บทบาทการประเมิน สิ่งที่มีผู้ประเมิน มาตรฐานและตัวบ่งชี้ เกณฑ์การพิจารณาและเกณฑ์การประเมิน ผู้ใช้สารสนเทศ วิธีการประเมิน ผู้ประเมิน การเขียนรายงาน ซึ่งทำให้ผู้ประเมินและผู้รับการประเมินได้เห็นแนวทางในการประเมิน และสามารถนำผลการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบการประเมินของนีโว (Nevo, 1983. pp. 117-128) ที่ได้นำเสนอแนวคิดในการสร้างหรือพัฒนารูปแบบการประเมิน โดยการตั้งคำถามหลัก 10 คำถาม ดังนี้ คำถามที่ 1 : การประเมินคืออะไร คำถามที่ 2 : การประเมินมีหน้าที่อะไร คำถามที่ 3 : อะไรคือสิ่งที่จะประเมิน คำถามที่ 4 : ในการประเมินควรได้สารสนเทศอะไร คำถามที่ 5 : ใช้เกณฑ์อะไรในการตัดสิน คำถามที่ 6 : การประเมินควรจัดกระทำเพื่อใคร คำถามที่ 7 : รูปแบบการประเมินควรเป็นอย่างไร คำถามที่ 8 : ควรใช้วิธีการใดในการประเมิน คำถามที่ 9 : ใครควร ทำหน้าที่ประเมิน คำถามที่ 10 : ควรใช้มาตรฐานอะไรในการตัดสินการประเมิน จากที่ นีโว ได้นำเสนอนั้น สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (ม.ป.ป. ไม่มีเลขหน้า) ที่ได้กล่าวถึงการพัฒนาระบบการประเมิน ต้องตอบคำถามใน 5 ประเด็นหลัก ดังนี้ WHY, WHAT, WHO, HOW, WHOM

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

ผลการทดลองใช้รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น

พื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว พบว่า โดยภาพรวมรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอก สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เนื่องผู้ประเมิน สามารถ ดำเนินการประเมินได้ตามกิจกรรมการประเมินในรูปแบบการประเมินฯ และรูปแบบการประเมินฯ ได้รับการยอมรับจากผู้ถูกประเมิน เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น พัฒนาโดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อค้นพบสามารถนำไปสู่การพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ได้อย่างดี ถึงแม้ว่าอาจมีปัญหาในบางส่วน เช่น ยังมีการนิยามสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดย ครอบครัวไม่ตรงกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวในแต่ละลักษณะ ที่มีความเด่น เฉพาะตัวดังนั้นครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวจึงต้องเป็นผู้กำหนดว่า ต้องการให้ผู้ประเมิน ดำเนินกิจกรรมการประเมินในที่ใดเป็นหลัก ทั้งนี้ถ้ามีการกำหนดเป็นการเฉพาะว่าต้องประเมินที่ใด อาจทำให้ไม่สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นต้น

3. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวในภาพรวม

ผลการประเมินรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ในการสร้างรูปแบบ การประเมินคุณภาพภายนอกศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ในครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างมาจากการมีส่วนร่วมของครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว เป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามแม้ว่าผลการประเมินจะอยู่ในระดับมากแต่ เมื่อพิจารณาตามแหล่งผู้ประเมิน พบว่าผู้ประเมินที่เป็นผู้ประเมินภายนอก ประเมินรูปแบบการประเมินฯในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้ ประเมินที่เป็นพ่อแม่ที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว ($\bar{X} = 3.74$ และ 3.56 ตามลำดับ) เนื่องจากผู้ ประเมินเป็นบุคคลที่ดำเนินการตามกิจกรรมการประเมินในรูปแบบการประเมินฯ ไม่ได้เป็นบุคคลที่ ได้รับผลกระทบกับการประเมินโดยตรง แต่ผู้ถูกประเมินเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากการ ประเมินโดยตรง จึงทำให้มุมมองในประเด็นต่างๆมีรายละเอียดที่แตกต่างกันบ้าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ในการนำรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกศึกษาระดับการศึกษาขั้น พื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวไปใช้ ผู้ประเมินควรศึกษาวิธีการดำเนินการตามคู่มือให้เข้าใจ อย่างแท้จริง รวมทั้งผู้ประเมินควรมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว โดยเฉพาะ ครอบครัวที่ผู้ประเมินต้องทำการประเมิน ทั้งนี้ แม้ว่าเป็นการจัดการศึกษาโดยครอบครัวเหมือนกัน แต่รูปแบบการดำเนินการ ตลอดจน ปรัชญา แนวคิด ยังมีความหลากหลายอยู่มาก ดังนั้น ผู้

ประเมินจึงต้องมีความรู้ที่ทั้งส่วนของรูปแบบการประเมินฯ และส่วนของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

2. ในการดำเนินการตามรูปแบบการประเมินฯ ผู้ประเมินไม่ควรยึดติดกับการประเมินการศึกษาในระบบ แต่ผู้ประเมินควรยอมรับความแตกต่างตามที่ค้นพบ รวมทั้งเสนอ แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาดมบริบทของการจัดการศึกษาโดยครอบครัว

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ควรนำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินตามรูปแบบการประเมินฯ ไปใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ นำไปใช้เพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยครอบครัว ไม่ควรนำไปใช้เพื่อการอื่น เช่น การกำกับ ติดตาม เป็นต้น อันส่งผลให้ครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีแนวคิดหรือทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประเมินคุณภาพภายนอก

4. ควรมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาให้แก่ครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว เพื่อที่ครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีความตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา อันส่งผลให้ ครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวให้ความร่วมมือเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวที่มีความสอดคล้องกับปรัชญา แนวคิด และการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

2. ควรมีการวิจัยในเรื่อง รูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

3. ควรมีการวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาโดยครอบครัวโดยใช้การประกันคุณภาพการศึกษา หรือ การให้ความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการนำความรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนา เกณฑ์การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาโดยครอบครัว หลังจากมีการประเมินคุณภาพภายนอกแล้ว 3-5 ปี

5. จากกฎกระทรวงที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัว พบว่า หน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแล ติดตามการดำเนินการจัดการศึกษาโดยครอบครัว คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามที่ครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีที่พักอาศัยอยู่ ดังนั้น จึงควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดการศึกษาโดยครอบครัวของเขตพื้นที่การศึกษา

6. ควรมีการศึกษาวิจัย เรื่อง รูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาที่จัด

การศึกษาโดยครอบครัว ในระดับต่างๆ เช่น ในระดับปฐมวัย เป็นต้น

7. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่มีต่อการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว

8. เนื่องจากรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว สร้างจากครอบครัวที่จัดการศึกษาโดยครอบครัวและผู้ประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษา เพื่อให้ผู้จัดการศึกษาโดยครอบครัวมีส่วนร่วมในการสร้างรูปแบบอันส่งผลให้เกิดการยอมรับในรูปแบบ ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับรูปแบบการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาโดยครอบครัว โดยใช้ระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยที่แตกต่างออกไป เช่น อาจเป็นรูปแบบที่สร้างและพัฒนาจากนักวิชาการการศึกษา หรือ มีการประชาสัมพันธ์รูปแบบกับกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาอื่นๆ เป็นต้น

บรรณานุกรม

- ศิริชัย กาญจนวาสี.(ม.ป.ป.).การพัฒนากระบวนการประเมิน ในเอกสารประกอบการสอนวิชาทฤษฎีการประเมิน มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักรัฐมนตรี. (2543).รายงานการศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่างบ้านและโรงเรียน. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี.2544. มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก : ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : จุติ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา .(2544).รายงานเพื่อการปฏิรูปการศึกษา.กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) องค์การมหาชนเฉพาะกิจ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545) .ทำไมการปฏิรูปการศึกษาต้องทำทั้งระบบ. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (สปศ.) องค์การมหาชนเฉพาะกิจ.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547).มาตรฐานการศึกษา ตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก: ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับปรับปรุง พ. ศ. 2547. กรุงเทพฯ : จุติ.
- อมรวิรัช นาคทรพ. (2543) .รายงานการวิจัย การจัดการศึกษาโดยครอบครัว (Home School) ประสพการณ์ของนานาชาติ. กรุงเทพฯ : บริษัท เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- Nevo, D. (1983). The conceptualization of Educational Evaluation : An analytical Review of the Literature. Review of Educational Research. 53 (Spring), 117-128.